

บทที่ ๑

บทนำ

ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน "เงิน" ทำหน้าที่ในการเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนของผู้ซื้อและผู้ขาย เพราะว่าการนำเงินติดตัวไปดำเนินการธุรกิจย่อมสะดวกกว่าการที่จะนำสินค้าของแต่ละฝ่ายที่จะตกลงแลกเปลี่ยนซื้อขายมาแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความยุ่งยากสับสนแก่คู่ค้าทั้งหลายด้วยกัน ดังนั้นการที่มีการกำหนดเอาเงินมาเป็นสิ่งมาตรฐานในการวัดค่าของสินค้าจึงให้ประโยชน์หลายอย่างทั้งในด้านความสะดวกสบาย ความรวดเร็ว และความประหยัด ทั้งยังเป็นที่ยอมรับของสังคม จึงอาจกล่าวได้ว่า "เงิน" ในทางเศรษฐกิจ ใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนและวัดมูลค่าของสินค้าและบริการทุกชนิด โดยมีกำหนดค่าขึ้นเป็นหน่วยเงินตราและพยายามรักษาค่าให้คงที่อยู่เสมอ^๑

ต่อมาเมื่อสังคมของเรามีกลุ่มชนจำนวนมากขึ้นมีการติดต่อกันแพร่หลายยิ่งขึ้น จึงมีผู้ริเริ่มตั้งสถาบันการเงินเพื่อทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้แก่ธุรกิจทั้งหลาย เพื่อที่จะได้ดำเนินการธุรกิจได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทำให้กิจการมีความเจริญก้าวหน้า และผลตอบแทนที่ธุรกิจได้ลงทุนเอาไว้เป็นที่น่าพอใจ เศรษฐกิจของประเทศก็จะดีขึ้น จึงเห็นได้ว่าสถาบันการเงินเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อทุกประเทศในโลก สำหรับสถาบันการเงินในประเทศไทยในปัจจุบันมีมากมาย ซึ่งแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

- ธนาคารพาณิชย์
- สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ แยกเป็น
 - ธนาคารออมสิน
 - บริษัทเงินทุนและค้าหลักทรัพย์

^๑สุรภักษ์ บุนนาค, วณิ จงศิริรักษ์ จากหนังสือ "การเงินและการธนาคาร" (กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๐)

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- สำนักงานธนกิจเพื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม
- กองทุนรวม
- บริษัทประกันชีวิตและบริษัทประกันภัย
- สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์การเกษตร
- ธนาคารอาคารสงเคราะห์
- บริษัทเครดิตฟองซิเอร์
- การเคหะแห่งชาติ
- ไร่รับจำนำ
- ตลาดหุ้นหรือตลาดหลักทรัพย์

สถาบันการเงินเหล่านี้จะเป็นทั้งแหล่งระดมเงินทุนและเป็นแหล่งกักเก็บของ ผู้ลงทุน นักธุรกิจ หรือ ประชาชนผู้ที่มีความต้องการเงิน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยให้ผลตอบแทนแก่สถาบันการเงินเหล่านี้ ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสให้แก่ นักธุรกิจหรือนักลงทุนที่ขาดแคลนเงินทุน และยังเป็นการช่วยเหลือ เศรษฐกิจของส่วนตัวและของส่วนรวมด้วย

ปัญหาที่เป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งต่อความสำเร็จของเศรษฐกิจก็คือ ปัญหาพลเมือง เนื่องจากในปัจจุบันนี้ประชาชนพลเมืองของประเทศต่าง ๆ มีเพิ่มมากขึ้นทุกที การดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ก็จะต้องมีการแข่งขันกัน ผู้ที่ประสบความสำเร็จจะพบกับความร่ำรวย ความสุขสบาย หรือความกินดีอยู่ดี ผู้ที่ไม่ประสบความสำเร็จจะอยู่ในฐานะพอกินพอใช้ หรืออยู่อย่างไม่สะดวกสบายนัก เนื่องจากค่าครองชีพในปัจจุบันนี้มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา ปัญหาด้านค่าครองชีพจึงเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่ง ตามที่กล่าวมาแล้ว ผู้ที่มีปัญหาเรื่องค่าครองชีพจะเป็นบุคคลที่ไม่มีโอกาสประสบผลสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะเป็นประชาชนที่มีรายได้ปานกลางและรายได้ต่ำ และประชาชนในกลุ่มนี้จะเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ เพราะว่าหารายได้มาแล้วยังไม่พอ เพียงต่อค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าเมื่อมีภาวะเงินเฟ้อเกิดขึ้น ผู้ที่ประสบความเดือดร้อนก็คือผู้มีรายได้ประจำ ดังนั้น

ทางออกอย่างหนึ่งของผู้มีรายได้ประจำก็คือการกู้ยืม โดยปกติการกู้ยืมนั้น เป็นที่นิยมทั้งฝ่ายนักลงทุน ผู้ประกอบธุรกิจ และ ผู้ที่มีรายได้ประจำซึ่งคือ พนักงานและลูกจ้าง แต่ผู้ลงทุนนั้นได้รับประโยชน์ในการกู้ยืมในแง่ของอัตราผลตอบแทนจากการดำเนินงานที่เพิ่มสูงขึ้น สำหรับผู้มีรายได้ประจำได้ประโยชน์ในแง่แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าซึ่ง เกิดจากการขาด เงินหมุนเวียนใช้จ่ายภายในครอบครัวหรือใช้จ่ายส่วนตัว ในกรณีการให้กู้ยืมนั้นถ้าเป็นนักลงทุนแล้วการกู้ยืมก็จะทำได้ง่ายเพราะสถาบันการเงินต่าง ๆ ย่อมยินดีที่จะให้ลูกหนี้ที่มีฐานะทางการเงินดีเป็นผู้กู้ยืม เนื่องจากว่าโอกาสในการได้รับคืนเงินกู้ยืม ย่อมมีมากและหลักประกันก็มีเพียงพอ ซึ่งอาจจะเป็นอสังหาริมทรัพย์ เช่น บ้าน ที่ดิน หรือสังหาริมทรัพย์ เช่น รถยนต์ รถบรรทุก เรือ หรืออาจจะเป็นเงินฝากธนาคาร หรือบุคคลที่เป็นที่เชื่อถือเป็นผู้ค้ำประกันให้ แต่สำหรับผู้มีรายได้ประจำแล้วยังมีรายได้น้อยเท่าใดโอกาสที่จะได้รับการให้กู้ยืมก็จะน้อยลง เนื่องจากผู้ให้กู้ไม่เชื่อถือความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ยืม การจะหาอสังหาริมทรัพย์ หรือบุคคลมาค้ำประกันก็เป็นไปได้ยาก เพราะรายได้ที่ได้รับไม่เพียงพอที่จะมีเงินออมสำหรับใช้จ่ายในภายหน้า หรือพอที่จะมีอสังหาริมทรัพย์ได้ จึงมีสังหาริมทรัพย์ที่ใช้อยู่ภายในครอบครัวซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับเป็นหลักประกันในการกู้ยืมของสถาบันการเงินทั่ว ๆ ไป จะมีเพียงบางสถาบันที่ยอมรับสังหาริมทรัพย์ส่วนตัวเหล่านี้เป็นหลักประกัน ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงแต่สถาบันการเงินที่เรียกว่า ไร่รับจำนำ และ สถานธนาณูเคราะห์ โดยที่ผู้กู้ยืมจ่ายดอกเบี้ยเพื่อเป็นผลตอบแทนแก่สถาบันการเงินนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าบริการของสถานธนาณูเคราะห์ หรือ บริการของไร่รับจำนำ จะถือเป็นงานสวัสดิการสังคม (Social Welfare) เนื่องจาก ศาสตราจารย์เกรแฮม แห่งคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ให้คำจำกัดความของคำว่า " สวัสดิการสังคม " ไว้เป็น ๒ นัย คือ^๑

- ฐานะความเป็นอยู่ของประเทศ หมายถึง การกินที่อยู่ดีของประชากร
- บริการ หมายถึง การสงเคราะห์ช่วยเหลือหรือบริการนานาชนิด ซึ่งรัฐ องค์การ หรือสถาบัน ได้กระทำให้ขึ้นและบริการนั้นสามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และมีวัตถุประสงค์ใน

^๑คำบรรยายของศาสตราจารย์เกรแฮม แห่ง มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์ ค.ศ. ๑๙๔๗ - ๑๙๔๘

โดยนำมาจากหนังสือเรื่อง " ไร่รับจำนำ " เขียนโดย อนันต์ พิชัยมิตร ธ.บ., วปอ.

อันที่จะช่วยประชาชนหรือบุคคลที่มีปัญหาความเดือดร้อนจะด้วยเหตุใดก็ตาม ซึ่งบุคคลเหล่านี้ไม่สามารถจะขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นได้ หรืออีกนัยหนึ่งมีวัตถุประสงค์จะสงเคราะห์ช่วยเหลือบุคคลหรือกลุ่มชนให้ได้มาซึ่งปัจจัยหรือสิ่งสำคัญและสิ่งจำเป็นในการครองชีวิตให้ไปสู่ความอยู่ดีกินดี

ดังนั้นบริการทางสวัสดิการสังคม แบ่งเป็น ๒ ประเภท

- บริการที่จัดโดยรัฐหรือองค์การของรัฐ
- บริการที่จัดโดยองค์การหรือสถาบันที่มิใช่ของรัฐ

โดยมีวัตถุประสงค์ช่วยเหลือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้เป็นประชากรซึ่งประสบปัญหาเดือดร้อนทุกข์ยากให้มีภาวะดีขึ้นได้ในยามจำเป็นหรือฉุกเฉิน

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า สถานธนานุเคราะห์หรือโรงรับจำนำย่อมมีผลไปถึงการป้องกันมิให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและปัญหาทางสังคม และเป็นประโยชน์ต่อไปถึงการพัฒนาประเทศและความมั่นคงตลอดจนความสงบเรียบร้อยของประเทศด้วย

ความสำคัญของสถานธนานุเคราะห์และโรงรับจำนำเอกชนมีมากขึ้นรัฐบาลได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญและผลได้ผลเสียของสถาบันการเงินแห่งนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากสถาบันการเงินแห่งนี้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับประชาชน โดยเฉพาะประชาชนที่มีรายได้ปานกลางและรายได้ต่ำ ซึ่งประชาชนกลุ่มนี้จะมีเป็นจำนวนมากในประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย เช่นนี้ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติโรงรับจำนำและออกกฎหมายเข้ามาควบคุม เพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงเป็นที่เชื่อถือของประชาชนโดยทั่ว ๆ ไปในการใช้บริการของสถาบันการเงินแห่งนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงลักษณะและการบริหารทางการเงินของสถานธนานุเคราะห์และโรงรับจำนำเอกชน เช่น แหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุน การดำเนินงานเพื่อหารายได้จากทรัพย์สินหลุดจำนำ สถิติการรับจำนำ การไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำ การบริหารลูกหนี้และทรัพย์สินหลุดจำนำ ตลอดจนวิธีการบัญชี เป็นต้น นอกจากนี้จะพิจารณาถึงรายได้โดยที่โรงรับจำนำจะมีรายได้หลัก ๒ ทาง คือ

- รายได้จากอัตราดอกเบี้ยของผู้จำนำ
- รายได้จากกำไรที่ขายทรัพย์สินหลุดจำนำ

เนื่องจากสถานธนาณูเคราะห์ดำเนินงานโดยรัฐบาล ดังนั้นการวิเคราะห์งบการเงินทำได้ยาก เพราะตัวเลขทางองค์การของรัฐไม่เป็นที่เปิดเผย และงบการเงินของโรงรับจำนำเอกชนส่วนใหญ่ไม่ครบถ้วน เพราะเป็นกิจการภายในครอบครัว ดังนั้นจึงจะวิเคราะห์เฉพาะแหล่งที่มาและการใช้เงินทุนจากงบดุลเท่านั้น นอกจากนี้จะพิจารณาถึงปัญหาการดำเนินงานภายใต้กฎเกณฑ์แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ

แนว เหตุผลทฤษฎีที่สำคัญหรือสมมติฐาน

สถานธนาณูเคราะห์และโรงรับจำนำเอกชนเป็นสถาบันการเงินขนาดย่อยที่ให้บริการกู้ยืมเงินโดยมีสังหาริมทรัพย์มาวางเป็นหลักประกันและรับซื้อหรือรับสังหาริมทรัพย์ สถาบันการเงินนี้เป็นสถาบันที่รู้จักกันดีและมีความเกี่ยวข้องกับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่มีรายได้ต่ำและรายได้ปานกลาง รัฐบาลจึงมีพระราชบัญญัติโรงรับจำนำเพื่อเป็นมาตรการช่วยคุ้มครองและช่วยเหลือไม่ให้ประชาชนเสียเปรียบ ให้มีการแข่งขันระหว่างโรงรับจำนำ ดำเนินการอย่างมีหลักเกณฑ์ภายใต้กฎหมาย และเพื่อความมั่นคงของสถาบันนี้ มิฉะนั้นจะก่อให้เกิดผลเสียต่อประชาชนได้ และความมั่นคงดังกล่าวของสถานธนาณูเคราะห์และโรงรับจำนำเอกชนมีผลสืบเนื่องมาจากการบริหารทางการเงินที่ดีและมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ส่วนใหญ่จะมุ่งแต่เฉพาะสถานธนาณูเคราะห์และโรงรับจำนำของเอกชน โดยไม่รวมถึงสถานธนาณูบาลที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ตลอดจนไม่รวมถึงกิจการรับจำนำที่อยู่นอกเขตกรุงเทพมหานครเนื่องจากว่ามีพระราชบัญญัติโรงรับจำนำกำหนดให้นอกเขตกรุงเทพมหานครมิได้เฉพาะกิจการของรัฐ เรียก สถานธนาณูบาล ซึ่งดำเนินงานโดยเทศบาล นอกเขตกรุงเทพมหานครจึงไม่มีข้อมูลของกิจการเอกชนที่จะมาวิเคราะห์ได้ ยกเว้นโรงรับจำนำเอกชนที่จังหวัดสมุทรปราการ ๑ แห่ง ที่ได้จัดตั้งขึ้นก่อนที่จะมีพระราชบัญญัตินี้ นอกจากนี้ตัวเลขทางการเงินเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของสถานธนาณูเคราะห์ไม่เป็นที่เปิดเผยต่อบุคคลภายนอก และผลการดำเนินงานของโรงรับจำนำมิไม่ครบถ้วน จึงจะพิจารณาบบแสดงฐานะของกิจการรับจำนำแต่เพียงอย่างเดียว และสำหรับข้อมูล

ที่ได้จากโรงรับจำนำเอกชนอาจมีการคลาดเคลื่อนเล็กน้อย เพราะผู้ประกอบกิจการโรงรับจำนำ
เอกชนส่วนใหญ่จะเป็นการประกอบการภายในครอบครัว ผู้ให้คำสัมภาษณ์อาจจะไม่จริงจัง เพราะ
คำนึงถึงส่วนได้ส่วนเสียหรือต้องการปิดบังความลับบางอย่าง ทำให้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไม่ครบ
ถ้วน

แนวทางการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ข้อมูลมาจาก

๑. เอกสาร โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกฎกระทรวง พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ
หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโรงรับจำนำ และค้นคว้าจากหนังสือที่เกี่ยวกับสถานธนาฑู เคราะห์และ
โรงรับจำนำ เป็นต้น

๒. สอบถาม โดยสัมภาษณ์บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานธนาฑู เคราะห์และโรงรับจำนำ

๓. ข้อมูลในอดีต ข้อมูลจากงบแสดงฐานะของกิจการรับจำนำ

โดยข้อมูลเหล่านี้นำมาจาก สำนักงานธนาฑู เคราะห์ กระทรวงพาณิชย์ ธนาฑูแห่ง
ประเทศไทย กองทะเบียนตำรวจ สมาคมการค้าโรงรับจำนำ และสอบถามจากผู้ประกอบกิจการ
รับจำนำ

ในการวิจัยนี้จะสรุปผลของการวิจัยจากข้อมูลที่ได้มา และมีข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยว
กับการบริหารงานทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ

ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้

เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจในสถาบันนี้ ทราบถึงพระราชบัญญัติโรงรับจำนำและช่วย
ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือจะเข้าดำเนินการลงทุนในธุรกิจนี้ ทราบถึงข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานธนาฑู-
เคราะห์หรือโรงรับจำนำเอกชน ประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการของกิจการรับจำนำ วิธีการ
บัญชี และที่มาของเงินทุนรวมทั้งการใช้เงินทุน ดังนั้นในการวิจัยนี้อย่างน้อยที่สุดจะได้ เป็นแนวทางใน
การบริหารงานของกิจการรับจำนำ